

Aventuri în „țara minunilor“

Totul a început într-o după-amiază de mai în care, întâlnindu-ne după multă vreme, Beatrice Bleonț m-a întrebat, între altele, cu un aer aparent distrat: „Ce ai de gând să faci în vacanță?”. I-am răspuns că nu am încă un plan, iar ea m-a anunțat cu dezinvoltură, decisă spontan să mă coopteze în proiectul pe care îl avea deja pe rol: „Mergi cu noi în Ungaria. Pun acolo un spectacol în limba maghiară. Vrei?”. „Ce să fac?”. „Să vii... și să joci“. Am acceptat pe loc, deși nu cunoșteam nici un fel de amănunte, cu un firesc de care mai apoi m-am speriat și eu. Indiferent de textul ales, să creezi un spectacol într-o limbă complet străină (nu alta decât maghiara) și, în plus, într-un ritm contra cronometru (trei săptămâni) nu este, orice s-ar spune, o întreprindere la îndemâna oricui.

Dar regizoarea noastră, o maestra a riscului, obișnuită cu provocările „la limita imposibilului“, nu părea deloc intimidată, ci chiar plină de temeritate, dornică să pornească în această aventură. M-au surprins liniștea și siguranța ei; m-au contaminat. Dintr-o dată m-a invadat încrederea pe care o dobândisem față de ea în colaborările noastre anterioare, îndemnându-mă să nu șovăi.

Astfel, printr-o feiricită întâmplare, am devenit parte a unui proiect teatral de o îndrăzneală și performanță unice, despre care ulterior am aflat că avea de mai mult timp o viață a lui. Despre ce era vorba? Se mergea deja pentru a treia oară la Zsámbék, o localitate aflată la 28 de kilometri de Budapesta, unde se desfășoară an de an (în lunile iunie, iulie și august) un festival de vară care prezintă publicului, la fiecare sfârșit de săptămână, spectacole, expoziții, concerte. Punctul de atracție este ruina unei catedrale majestuoase și misterioase de la început de secol XIII (stil romanic cu influențe gotice), care străjuiește satul cu pricina. Doamna Mátyás Irén, inițiatoroa, sufletul manifestării, s-a hotărât de la început să pună în valoare acest loc, pe care l-a considerat ideal pentru teatrul în aer liber. A început prin a aduce acolo producții potrivite cu spațiul dat, prin temă, structură, atmosferă și amplasament.

Invitând la un moment dat **Romeo și Julietta** de Shakespeare, realizat de Beatrice Bleonț la Teatrul Național din București, a fost cucerită de forța expresivă a montării, de plastica imaginilor, astfel încât, stimulată și de succesul avut, i-a propus regizoarei o „comandă specială“, respectiv un spectacol în limba maghiară pe care să-l gândească pentru și să-l lucreze la Zsámbék. Așa s-a născut o colaborare ce a prilejuit multe surprize plăcute și căreia i-a mers vestea, sporind prestigiul festivalului.

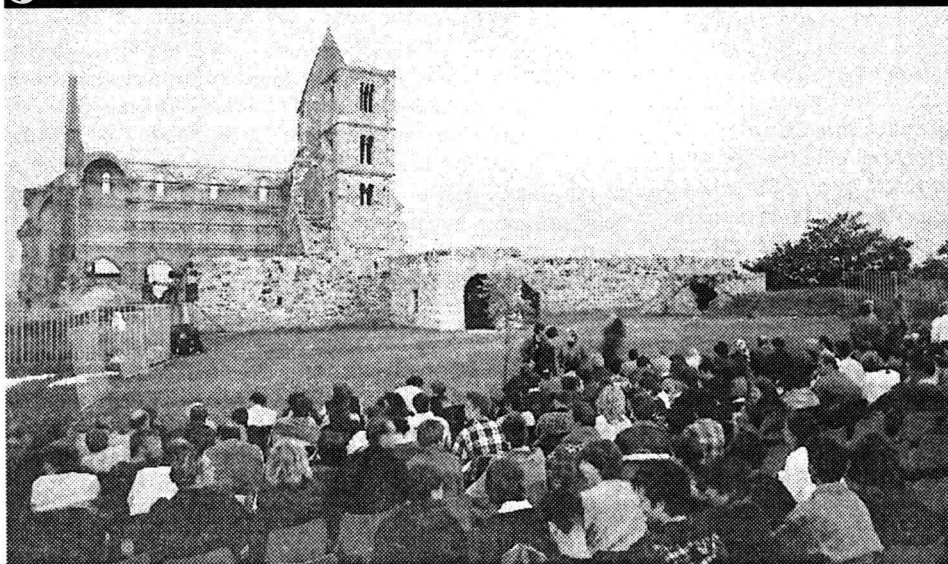
Întâi a fost **Maestrul și Margareta**, dramatizare după romanul lui Bulgakov, construit cu o distribuție mixtă, formată din actori maghiari și români, a căror prezență a fost apreciată în mod deosebit. Aceștia au fost distribuiți cât se poate de nimerit, întruchipând „gașca“ lui Woland – rol în care a strălucit Claudiu Bleonț –, apartenența lor la o altă lume devenind astfel justificată. A urmat **Impresii din teatrul antic**, un spectacol greu, jucat în maghiară, română și greacă, bazat pe muzică și pe o atmosferă ce a surprins și copleșit publicul.

În acest an oferta s-a diversificat; Beatrice a ales două piese rusești, **Nunta** de Cehov și **Frumoasele sabine** de Leonid Andreev, încercând să le descopere, prin îmbinarea lor suprarealistă, aparent stranie, o fibră comună, aceea a surâsului amar, a ironiei grațios împletite în țesătura de haz. Miza, dar și tensiunea au crescut, întrucât **Sabinele** urmau a fi prezentate în premieră absolută în Ungaria. În plus **Maestrul** trebuia reluat la Zsámbék, dar urma să participe cu două reprezentații și la festivalul „Teatru-Cetate“ de la Gyula, ceea ce făcea ca timpul efectiv de lucru să fie și mai scurt.

Așa că m-am pomenit într-un carusel în care douăzeci și șapte de actori români și unguri aveau să poarte împreună o dulce povară. Nu eram la prima „întâmplare“ artistică, dar, deși descoperisem mai demult și nemijlocit că celebra „piele“ a personajului nu este altceva decât aceea proprie, pusă în saramura unui **joc** viclean (fiindcă

îndată ce-i prinzi gustul sărat, te prinde și el într-o horă nebună din care nici nu știi dacă mai poți sau mai vrei să scapi), al dragostei și-al întâmplării, totuși la un astfel de cantonament nu mai participasem. A fost dificil, a fost fascinant, o aventură a cunoașterii de sine și de ceilalți, în urma căreia am devenit mai vie, mai bogată sufletește, mai înțeleaptă. Au apărut incredibile obstacole și încurcături, dar aproape nimic din ele nu s-a păstrat în memorie. A rămas doar o experiență unică, un reper important pentru fiecare dintre noi.

Teatrul în aer liber de la Zsámbék

Scenă din Răpirea sabinelor de Leonid Andreev, în regia lui Beatrice Bleonț, la Zsámbék

După prima experiență de actorie, pricepusem de ce critica pe care actorii și regizorii o fac unul despre altul e atât de precisă, de justificată, de distructivă și, totuși, paradoxal, constructivă: pentru că ei au un țel comun, un limbaj comun, aceleași criterii și doar locuri diferite din care văd spectacolul (dinăuntru sau din afara sa). Mi-am propus apoi ca în cursul următoarelor etape să culeg și să cristalizez informații în acest sens, dezvoltându-mi un

vocabular și exersând concret disponibilitatea de a schimba mereu locurile. Iată că, în timp, am avut acces și la alte înțelesuri.

De astă dată, având obligația de a escalada bariera lingvistică, am descoperit un procent unic de concentrare și risc (asemănător sportului, și totuși atât de propriu esenței Thaliei), un parfum aparte al comunicării mai presus de vorbe, un alt halou al artei teatrului. Mi-a fost benefică această schimbare de perspectivă, atât de necesară și atât de utilă mobilității fără de care nu se poate în domeniul nostru. A cunoaște, a dobândi criterii prin experiență **proprie** și a fi mereu dispus să schimbi unghiul din care privești lucrurile sunt două aspecte pe care, de-acum încolo, nu le voi putea ignora. Mi-a rămas convingerea că teatrul este o aventură de dincolo de cuvinte, o „țară a minunilor” în care totul este posibil.

Fiindcă oricum exprimă concis miezul traseului inițiat despre care am risipit în pagină impresii și gânduri mai mult sau mai puțin concentrate și relevante și pentru că tot am vorbit despre o aventură, risc, încheindu-mi povestirea abrupt, printr-un citat semnat Peter Brook: „Criticul viu este acela care și-a formulat în mod clar pentru el însuși ce ar putea fi teatrul și care e suficient de curajos să-și riște această perspectivă ori de câte ori participă la un eveniment teatral”. Spre astă țintă năzuim cu toții, iar mie îmi place să cred că am mai făcut un pas în direcția cea bună.

MĂDĂLINA TULINESCU

O realitate mai teatrală decât teatrul

Castelul medieval din mica așezare numită Corroy, la 45 de kilometri de Bruxelles, este o clădire construită prin secolul al XIII-lea. Are tot ce-i trebuie ca să nu-ți vină să crezi că e adevărată: ziduri de piatră străvechi, care, când cerul e înnorat, par negre, iar când e soare, capătă mii de luminițe aurii. Piatra acestor ziduri e ca de catifea, șlefuită de vânt, ploaie, zăpadă, aer, frig, cald și zbor de păsări; castelul e legat, printr-un podeț peste un râu mic cât o părere, de o pădure ce-l separă de lumea de azi și de ieri. O grădină și un lac ireale, cu vegetația lăsată să inventeze senzuri geometrice și să picteze ea însăși realitatea, domnesc în spatele clădirii.

Castelul este construit în formă de U și de aceea rezultă o curte interioară împrejmuată de ziduri și ferestre, cu excepția laturii deschise care dă spre pădure și lac. Totul este destul de vast ca să pară înlănțuit în timpurile poveștilor și destul de miniatural ca să te trimită cu gândul la teatru.

Poate cea mai fantastică trăsătură a locului rămâne însă faptul că e muzeu și casă de locuit în același timp. Străvechea familie care-l posedă luptă cu timpul, prețurile și vremurile pentru a-l menține în bună stare. În această preocupare se integrează și stagiunea estivală pe care castelul o găzduiește în fiecare an în luna iulie și în cadrul căreia diverse spectacole de teatru și concerte sunt programate pentru un public foarte fidel, venit în majoritatea lui de la Bruxelles și din împrejurimi și care, de obicei, este delectat după spectacol cu un foarte gustos bufet câmpenesc.

Marchizul de Trazegnies, un fin intelectual, cu cea mai contemporană apariție posibilă, face prin el însuși

legătura între inefabilele noastre vremuri, ce nu încetează să ne mai mire, și legendă. Și ce legendă! Prin secolul al XII-lea, unul dintre strămoșii săi, Gilles de Trazegnies, a devenit o figură extrem de populară prin povestea care s-a gravat etern în conștiința poporului belgian sub numele de „Legenda lui Gillion”: cavalerul Gillion se căsătorește cu Maria, fiica unui conte. Cei doi așteaptă în zadar un urmaș. Cavalerul se hotărăște ca, dacă soția lui rămâne însărcinată, să plece în pelerinaj în Țara Sfântă. Nu peste mult timp Maria îi spune că va avea un copil și Gillion se îmbarcă spre Ierusalim. Acolo e prins de piraiți și predat regelui Egiptului. E condamnat la moarte, dar fata regelui, Gratiane, se îndrăgostește de el și obține condamnarea pe viață. Îl vizitează la închisoare în fiecare zi și merge până la a se converti la religia lui. Sultanul e atacat de dușmani, Gillion acceptă să conducă apărarea, și Sultanul îl primește ca pe copilul lui. Șaisprezece ani se scurg, timp în care Jean și Gérard, cei doi gemeni ai Mariei, cresc departe de tatăl lor. Maria refuză cererea în căsătorie a lui Amaury des Maires, un cavaler francez. Acesta pune la cale un plan diabolic. Aflând că trupele egiptene sunt conduse de un creștin, ajunge la Cairo și-i spune lui Gillion că Maria și nou-născutul sunt morți. Atunci Gillion nu mai părăsește Egiptul și se însotă cu Gratiane. Cavalerul francez moare pe drumul de întoarcere, fără să o revadă pe Maria. Ajunși maturi, Jean și Gérard pornesc în căutarea tatălui lor. În Egipt, ei cad prizonieri și sunt aduși chiar în fața tatălui lor, care este surprins să vadă însemnele sale pe armele celor doi. Adevărul iese la iveală, toți se întorc acasă, alături de Maria, inclusiv Gratiane, care nu vrea să-și părăsească

